

Energifattigdom «på norsk»: Hva er det og hva kan vi gjøre med det?

15. August 2022

Tor Håkon Jackson Inderberg,
Research Professor,
Fridtjof Nansen Institute

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

Hovedargument

- Norske forbrukere har «alltid» nytt godt av lave strømpriser
- Vi liker å tenke på det norske samfunnet som «*få og små forskjeller*»
- Men det er likevel en del som sliter med energifattigdom
- **Norge har aldri kartlagt *energifattige*, det finnes ingen offisiell definisjon, og vi vet ikke hvem de er eller hvordan vi best kan hjelpe**
- Med økningen i strømpris vil dette være vanskelig for flere, og mye verre for de som allerede sliter

Hva er energifattigdom?

- *Energifattigdom* kan forstås som manglende evne til å benytte seg av vanlige energitjenester
- Det måles gjerne:
 - **“Objektivt”** ved at man bruker en høy andel av disponibel inntekt på energi
 - **“Subjektivt”** gjennom at man ikke klarer å holde tilstrekkelig temperatur i boligen og/eller at man sliter med å betale energiregningene
- Ingen av måtene å måle på er ideelle; har fordeler og ulemper
- Komplekse årsaker, men bestemmes ofte av: Inntekt, energitilgang, infrastruktur (boligens egenskaper) og sosiale faktorer

Sosiale, økonomiske og helsemessige konsekvenser

- Vi finner at Energifattige:
 - Enkelte velger mellom å spise *eller* ha det varmt nok
 - En del legger seg tidlig for å holde varmen
 - Ikke inviterer andre hjem – skambelagt
 - Kraftig marginalisert på leiemarkedet
 - Sliter ofte med mobilitet
 - Opplever helsemessige konsekvenser
- Gjeldende støttemekanismer (bostøtten) er lite treffsikker

Hvor mange er energifattige?

- Svakt norsk tallgrunnlag. Men før prisøkningen:
 - Omkring 1 % har rapportert vanskeligheter med å betale strømregningen – ca. 50 000 (SSB)
 - Men dette tallet er svakt fundert
- Andre studier tyder på flere (2,7%)
- Men bottom line er :
 - *Vi vet egentlig ikke!*
 - Antallet har sannsynligvis gått betydelig opp siden i fjor høst
 - Vi har dårlige virkemidler for de svakeste

Households unable to pay utility bills on time in the past 12 months

(% of all households, 2018)

(*) Data for 2016

ec.europa.eu/eurostat

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

Hva med norske virkemidler?

- Fra OED – «innenfor» kraftbransjen:
 - Strømstøtte på grunn av strømpriskrisen. Stiger fra 80% til 90 % av strømprisen over 70 øre i oktober
 - Redusert elavgift
 - Støtte til energieffektivisering
- Ellers er alle tiltak «utenfor» kraftsektoren:
 - Bostøtte – men har ikke fungert for energifattige vi har identifisert
 - Sosialkontoret om krise
- Bottom line: Vi tror ikke virkemidlene fungerer godt og at de delvis *bommer på målgruppen*
- Energifattigdom kan påvirke oppslutning om energiomstillingen

Konklusjon

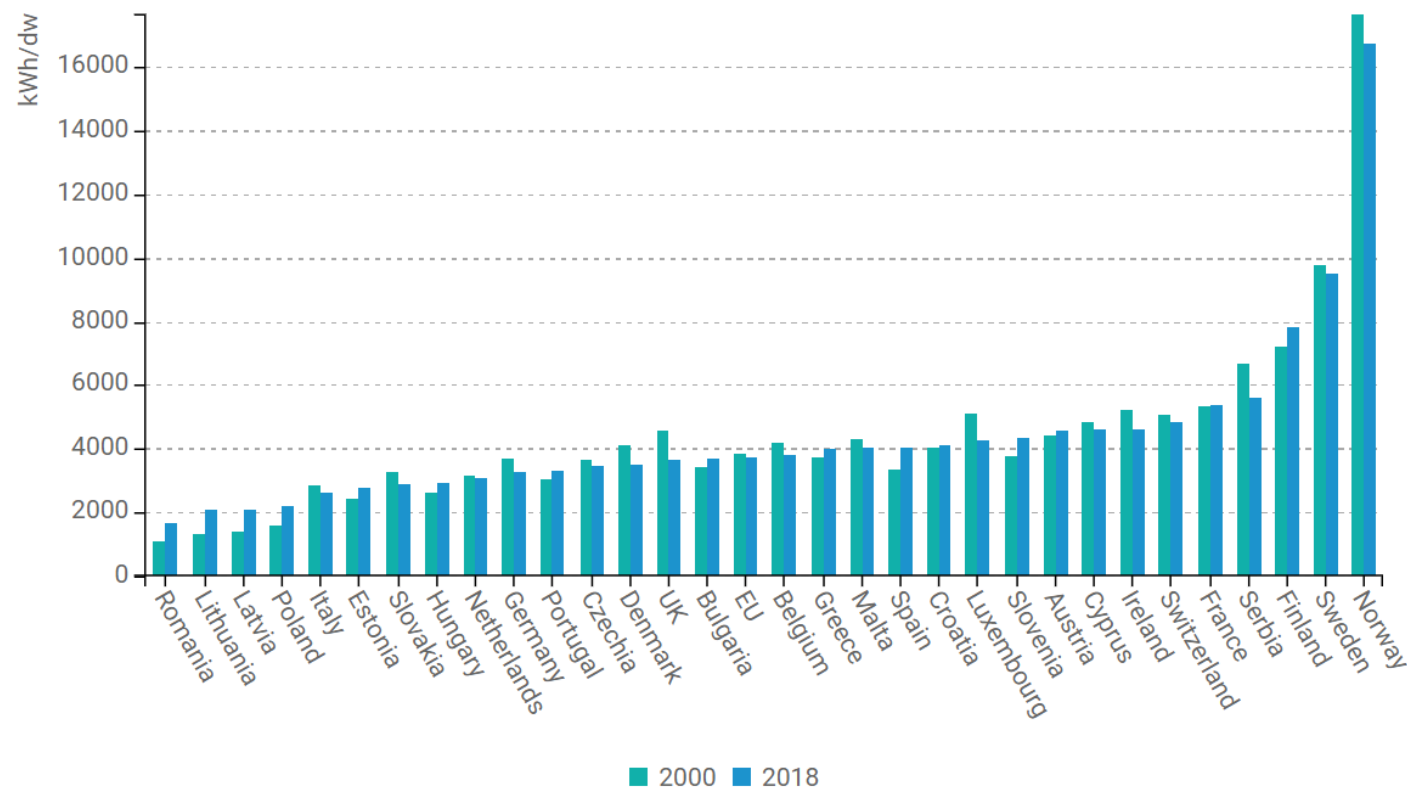
thinderberg@fni.no

- **Energifattigdom** er et reelt problem også i Norge. Myndighetene bør:
 1. Kartlegge omfanget
 2. Kartlegge hva som fører til energifattigdom
 3. Utvikle vesentlig bedre virkemidler for å bekjempe dette
- Energifattige er sterkt marginaliserte, men kan også påvirke legitimiteten til energiomstillingen
- Forskerne kan hjelpe med å definere og kartlegge energifattigdom «på norsk»

Norske husholdninger er strømvhengige

Electricity consumption per dwelling

Source: ODYSSEE-MURE 2021

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

Hvorfor er dette viktig?

- Energifattigdom har store konsekvenser for de som er rammet
- Kommer i *tillegg til* problemer knyttet til økonomisk fattigdom
- Norge har ingen mål og mangler kunnskap om energifattigdom i Norge
- Det er kun et par mindre studier gjennomført i Norge (2021-2022)
- Norge kan få forpliktelser fra EU om å kartlegge og ha tiltak for å bøte på energifattigdom

